

Slovenskej republiky

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov **1/ J. K.**, bývajúcej v Š., **2/ J. K.**, bývajúceho v Š., **3/ J. F.**, bývajúcej v P., zastúpených JUDr. J. M., advokátom v B., proti odporcovi **P.**, so sídlom v Š., zastúpenému Mgr. R. V., advokátom v Š., **o určenie vlastníckeho práva**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 17 C 113/2007, o dovolaní navrhovateľov proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 8. apríla 2010 sp. zn. 12 Co 79/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove z 8. apríla 2010 sp.zn. 12 Co 79/2008 a uznesenie Okresného súdu Poprad z 1. júla 2008 č.k. 17 C 113/2007-147 zrušuje a vec vracia Okresnému súde Poprad na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad uznesením z 1. júla 2008 č.k. 17 C 113/2007-147 konanie, v ktorom sa (pôvodný) navrhovateľ domáhal určenia vlastníctva k spoluvlastníckemu podielu - ½ - na nehnuteľnostiach zapísaných v katastri nehnuteľností Katastrálneho úradu v P., Správa katastra P., na LV č. X. pre katastrálne územie a O. ako S., súp. č. X. postavený na parcele č. KN X. a skladov súp. č. X. postavených na parcele č. KN X., pre nedostatok podmienky konania zastavil a navrhovateľovi (právnemu predchodcovi navrhovateľov J. K.) uložil povinnosť nahradiť odporcovi trovy konania vo výške 4 804,50 Sk (159, 48 €) k rukám právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti uznesenia.

Po oboznámení sa s obsahom konania vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 17 C 101/92 (rozsudkom z 20. augusta 1997 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 13. novembra 1998 sp.zn. 3 Co 508/97 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. septembra 2000 sp.zn. 4 Cdo 152/99) dospel k jednoznačnému záveru, že toto konanie je prekážkou veci rozsúdenej (res iudicata) pre dané konanie, pretože vychádza z rovnakých skutkových okolností, týka sa totožných účastníkov konania a totožného predmetu konania

(totožných nehnuteľností). Súd v tomto konaní návrh, ktorým sa navrhovateľ (J. K.) domáhal vydania nehnuteľností (totožných s nehnuteľnosťami, ktoré sú predmetom aj v danom konaní) zamietol pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie navrhovateľa, pretože dospel k záveru, že nie je ich vlastníkom (otázku vlastníckeho práva riešil ako otázku predbežnú). Námietky navrhovateľa týkajúce sa právoplatnosti rozsudku v (uvedenej veci) vyhodnotil za nedôvodné, pretože súdu v danom konaní neprislúcha posudzovať správnosť doručovania rozsudku a vyznačovania jeho právoplatnosti a vykonateľnosti v inom konaní. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 2 prvá veta O.s.p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie navrhovateľa (právneho predchodcu navrhovateľov) uznesením z 8. apríla 2010 sp.zn. 12 Co 79/2008 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1 O.s.p.) a navrhovateľovi uložil povinnosť nahradiť odporcovi trovy odvolacieho konania 64,17 € k rukám právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti uznesenia. Uviedol, že určenie vlastníckeho práva bolo rozhodujúce pre určenie oprávnenosti nároku na vydanie nehnuteľností v konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 17C 101/1992. Pokiaľ súd v tomto konaní dospel k záveru, že navrhovateľ nie je vlastníkom nehnuteľností (nie je preto aktívne legitímovaným v konaní o ich vydanie), nemôže sa osobitným návrhom v danom konaní domáhať určenia vlastníckeho práva k totožným nehnuteľnostiam. Preto správne súd prvého stupňa dané konanie týkajúce sa tých istých účastníkov konania a totožného predmetu konania ako konanie vedené pod sp.zn. 17 C 101/92 zastavil (§ 159 O.s.p.). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podal dovolanie (pôvodný) navrhovateľ. Navrhol ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietal vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože mu postupom súdov nižších stupňov bola odňatá možnosť konať pred súdom. Nestotožnil sa s ich názorom, podľa ktorého konanie vedené na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 17 C 101/1992 tvorí prekážku rozsúdenej veci pre predmetné konanie vedené na tom istom súde pod sp.zn. 17 C 113/2007. Konštatoval, že vo veci sp.zn. 17 C 101/1992 rozsudok nenadobudol právoplatnosť, pretože rozsudky súdov všetkých stupňov boli doručované vedľajšiemu účastníkovi (P.), ktorý nemal a ani nemá právnu subjektivitu. Preto nemohlo ísť o prekážku veci rozsúdenej, lebo v konaní sp.zn. 17 C 101/1992 sa právoplatne nerozhodlo o žiadnej veci. Poukázal na to, že predmetom predchádzajúceho konania bolo vydanie len jednej stavby v celosti, hoci v danom konaní sa

domáhal určenia len vlastníctva spoluvlastníckeho podielu k dvom stavbám. Predmetom konania pod sp.zn. 17 C 101/1992 bolo (po zmene a späťvzatí návrhu) vydanie stavby V. súp. č. X. a v danom konaní sa domáhal určenia vlastníctva k spoluvlastníckemu podielu o veľkosti $\frac{1}{2}$ k celku na dvoch stavbách - S. súp. č. X. a skladov súp. č. X.. V predchádzajúcom konaní bol iný tak skutkový stav (nebol ako vlastník zapísaný v katastri nehnuteľností), ako aj predmet konania. V doplnení dovolania právni nástupcovia (pôvodného) navrhovateľa vychádzajúc z uvedených zásad pozemkovoknižného práva uviedli, že právni predchodcovia dovolateľov (J. J., O. B.) nadobudli sporné nehnuteľnosti zákonným spôsobom, t.j. na verejnej dražbe v rovnakých podieloch po $\frac{1}{2}$ (pozemkovo knižná vložka č. X. obce a katastrálneho územia obce Š.) a dispozícia so stavbami mohla patriť výlučne pôvodným vlastníkom, a to jedine po 1. januári 1851 (správne 1951), kedy nadobudol platnosť Stredný občiansky zákonník. Tento zrušil zásadu superficies solo cedit, podľa ktorej všetky stavby nachádzajúce sa na pozemku, s ktorým sú pevne spojené, patria neoddeliteľne k tomuto pozemku.

Odporca navrhol dovolanie ako nedôvodné zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania. Uviedol, že navrhovateľ v dovolaní netvrdí žiadne konkrétne skutkové okolnosti, ktoré by zodpovedali ním uvedenému zákonnému dovolaciemu dôvodu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Nenamieta postup súdu, ale nesprávny právny názor súdu, ktorý ale nemôže byť dovolacím dôvodom podľa tohto ustanovenia. Námietku týkajúcu sa právoplatnosti konania vedeného pod sp.zn. 17 C 101/1992 považoval z uvedených dôvodov za neopodstatnenú. Trval na tom, že predmet konania v tomto a v danom konaní je totožný, jedná sa o tie isté nehnuteľnosti, došlo len k vydaniu nových listín o pridelení súpisného čísla a k zápisu nehnuteľností na jeho list vlastníctva. Námietka, že prejudiciálne bol určený (v konaní sp.zn. 17 C 101/1992) nesprávny vlastník sporných nehnuteľností (P.), je podľa jeho názoru právne irelevantná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a bez nariadenia dovolacieho pojednávania dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie navrhovateľov smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo zastavené konanie pre existenciu prekážky veci právoplatne rozhodnutej (res iudicata). Proti uzneseniu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Dovoláním je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1, 2 O.s.p., proti ktorým je dovolanie prípustné. Prípustnosť dovolania navrhovateľov preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Vzhľadom na obsah dovolania a so zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku či uzneseniu), ak konanie, v ktorom je vydané, je postihnuté niektorou z procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu nedostatok právomoci súdov, spôsobilosti účastníka, zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Navrhovatelia vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietali a ich existenciu nezistil ani odvolací súd. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení vyvodit' nemožno.

Navrhovatelia vyvodzovali prípustnosť dovolania z § 237 písm. f/ O.s.p., lebo tým, že súdy nerozhodli meritórne o ich návrhu na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ale konanie zastavili, im odňali možnosť konať pred súdom.

Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi konania odníme možnosť konať pred súdom a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Z obsahu dovolania možno vyvodiť, že k odňatiu možnosti konať pred súdom malo (podľa názoru navrhovateľov) dôjsť nesprávnym posúdením prekážky veci právoplatne rozhodnutej (res iudicatae), pretože vec, ktorá mala zakladať jej existenciu, právoplatnosť (z uvedených dôvodov) ani nenadobudla a jej predmet a skutkový stav nie je totožný s danou vecou.

Za postup odnímajúci účastníkovi konania možnosť konať pred súdom a zakladajúci prípustnosť dovolania treba považovať aj zastavenie konania pre nedostatok podmienky konania, ak záver súdu o tejto otázke nie je správny a konanie v skutočnosti nedostatkom podmienky konania netrpí.

Prekážka veci právoplatne rozhodnutej (§ 159 ods. 3 O.s.p.) patrí k podmienkam konania. Ak súd zistí, že v tej istej veci už bolo právoplatne rozhodnuté, je povinný bez ďalšieho konanie zastaviť (§ 104 ods. 1 O.s.p.).

Ustanovenie § 159 ods. 3 O.s.p. ustanovuje, že len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej teda bráni tomu, aby vec, o ktorej bolo právoplatne rozhodnuté, bola znovu prejednávaná. V zmysle tohto zákonného ustanovenia ide o rovnakú (tú istú) vec vtedy, ak ide v novom konaní o ten istý nárok alebo stav, o ktorom bolo už právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka toho istého predmetu konania a tých istých účastníkov. Totožnosť predmetu konania je daná vtedy, keď ten istý nárok alebo stav vymedzený petitom návrhu vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, na základe ktorých bol uplatnený, t.j. o nárok založený na rovnakom právnom dôvode a vyplývajúci z rovnakých skutkových okolností. Pre posúdenie, či je daná prekážka právoplatne rozhodnutej veci, nie je významné, ako bol skutok, ktorý bol predmetom konania, posúdený po právnej stránke. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, keď bol skutok súdom posúdený po právnej stránke nesprávne alebo neúplne. Pokiaľ ide o totožnosť účastníkov, nie je samo osebe významné, ak majú tí istí účastníci v rôznych

konaniach rozdielne procesné postavenie. Tých istých účastníkov konania sa konanie týka aj vtedy, ak v neskoršom konaní vystupujú právni nástupcovia (z dôvodu singulárnej alebo univerzálnej sukcesie) účastníkov, ktorí sú (boli) účastníkmi už skončeného konania.

Z obsahu spisu, po porovnaní návrhu v predmetnej veci a (len) pripojených rozhodnutí (okresného, krajského a najvyššieho súdu) vo veci, ktorá bola vedená na Okresnom súde Poprad pod č.k. 17 C 101/92, možno zatiaľ vyvodiť jedinou skutočnosť, že v týchto veciach išlo o totožných účastníkov konania (právneho predchodcu navrhovateľov J. K. a P.Š. - odporcu). Či je daná aj totožnosť predmetov konania, resp. či nároky uplatnené v konaniach vyplývajú z rovnakých skutkových tvrdení, nie je možné ale z obsahu spisu zatiaľ vyvodiť.

V danom konaní sa (pôvodný) navrhovateľ J. K. domáhal určenia vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu - $\frac{1}{2}$ na nehnuteľnostiach, ktoré špecifikoval ako S. súpisné číslo X. (na parcele č. KN X.) a sklady číslo X. (na parcele č. KN X.). V konaní vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 17 C 101/92 bol predmet konania (ako vyplýva z dôvodov rozsudku okresného súdu) vymedzený ako nehnuteľnosť – pozemok parcela číslo X. s mlynom bez súpisného čísla v katastrálnom území Š., ktorej vydania sa (pôvodný) navrhovateľ domáhal. Preto záver súdov, že išlo o totožné nehnuteľnosti (predmet konania) uplatnené v jednom konaní ako nárok na ich vydanie a v druhom konaní ako nárok na určenie vlastníckeho práva bez toho, aby dostatočne jasne špecifikovali, na základe akých skutočností a (listinných) dôkazov k nemu dospeli, možno považovať za nepreskúmateľný. Aj následne posúdiť, či konania vychádzajú z rovnakých skutkových okolností, mohli súdy len po oboznámení sa s obsahom celého spisu Okresného súdu Poprad sp.zn. 7 C 101/92, nestačilo vychádzať len z rozhodnutí v tomto konaní vydaných. Treba tiež zdôrazniť, že v konaní o vydanie nehnuteľností, sa otázkou vlastníckeho práva k nim súdy zaoberali len ako s otázkou predbežnou na preukázanie aktívnej vecnej legitímácie navrhovateľa. Vzhľadom na to sa súdy mali dôsledne vysporiadať s námietkou navrhovateľa, že vyriešenie predbežnej otázky konštatované len v odôvodnení rozhodnutia, nie je záväzná a nezakladá prekážku rozsúdenej veci (res iudicata). To aj z hľadiska rozhodovacej praxe súdov v obdobných veciach .

Vychádzajúc z uvedeného možno uzavrieť, že záver súdov o nedostatku podmienky konania, ktorou je prekážka veci právoplatne rozhodnutej, je predčasný. Preto zastavením

konania došlo k odňatiu možnosti účastníkom konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), lebo nebolo zatiaľ preukázané splnenie predpokladov pre takýto procesný postup v prejednávanej veci.

Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto zrušil dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a tiež rovnakou vadou postihnuté uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.). S prihliadnutím na dôvod zrušenia týchto rozhodnutí sa dovolací súd nezaoberal opodstatnenosťou ďalších námietok dovolateľov.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. júna 2012

JUDr. Daniela Švecová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová